

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо підтримки суб'єктів господарювання та осіб, які забезпечують життєдіяльність на територіях бойових дій

Верховна Рада України **п о с т а н о в л я є**:

І. Внести до Податкового кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 2011 р., №№ 13-17, ст. 112) такі зміни:

1) статтю 136 доповнити пунктом 136.9 такого змісту:

"136.9. У період дії воєнного стану в Україні, введеного Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 "Про введення воєнного стану в Україні", затвердженим Законом України "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні" від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ, та протягом двох років з дня його припинення чи скасування ставка податку для платників податку, які здійснюють діяльність на територіях можливих та/або активних бойових дій, включених до Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, встановлюється у розмірі 9 відсотків об'єкта оподаткування, визначеного відповідно до підпункту 134.1.1 пункту 134.1 статті 134 цього Кодексу.

Ставка податку, визначена абзацом першим цього пункту, застосовується платником податку за умови, що за попередній календарний рік не менше 90 відсотків загальної суми сплачених таким платником місцевих податків було зараховано до місцевих бюджетів територіальних громад, розташованих на територіях, визначених абзацом першим цього пункту.";

2) пункт 165.1 статті 165 доповнити підпунктом 165.1.69 такого змісту:

"165.1.69. доходи у вигляді заробітної плати, посадового окладу, грошового забезпечення, обов'язкових і додаткових надбавок, доплат, премій, винагород, одноразових та періодичних заохочувальних виплат, компенсаційних та інших виплат, нарахованих платнику податку, який набув статусу учасника забезпечення життєдіяльності на територіях бойових дій у зв'язку з фактичним та особистим виконанням ним посадових, службових, професійних або трудових обов'язків на територіях активних бойових дій, за підтверджені періоди фактичного та особистого виконання ним таких обов'язків на територіях активних бойових дій.

Дія цього підпункту застосовується виключно до доходів, нарахованих за періоди, підтверджені у порядку, визначеному законом та Кабінетом Міністрів України.

Дія цього підпункту не поширюється на доходи, нараховані за періоди дистанційної або надомної роботи з іншої території, виконання окремих разових завдань без фактичного перебування на відповідних територіях, а також формального перебування у трудових, службових чи інших правовідносинах без фактичного та особистого виконання функцій на таких територіях.";

3) пункт 168.1 статті 168 доповнити підпунктом 168.1.7 такого змісту:

"168.1.7. Податковий агент, який нараховує, виплачує або надає доходи платнику податку, який набув статусу учасника забезпечення життєдіяльності на територіях бойових дій у зв'язку з фактичним та особистим виконанням ним посадових, службових, професійних або трудових обов'язків на територіях активних бойових дій, не утримує податок на доходи фізичних осіб із доходів, визначених підпунктом 165.1.69 пункту 165.1 статті 165 цього Кодексу, за умови наявності документального підтвердження статусу такої особи та конкретних періодів фактичного та особистого виконання нею таких обов'язків на територіях активних бойових дій.

Для цілей цього підпункту документальним підтвердженням є рішення уповноваженого органу про надання статусу та документи, що підтверджують періоди фактичного та особистого виконання особою таких обов'язків на територіях активних бойових дій. Порядок підтвердження таких періодів визначається Кабінетом Міністрів України.

Якщо на дату нарахування, виплати або надання доходу податковий агент не має документального підтвердження права особи на застосування податкової гарантії, такий дохід оподатковується за загальними правилами з правом проведення подальшого перерахунку після отримання відповідного підтвердження у порядку, встановленому цим Кодексом.

Застосування податкової гарантії, передбаченої цим підпунктом, не може бути підставою для зменшення розміру нарахованої заробітної плати, посадового окладу, грошового забезпечення, надбавок, доплат, премій, винагород, компенсаційних, гарантійних, заохочувальних або інших виплат, що належать особі відповідно до закону, трудового договору, контракту, акта роботодавця або іншої законної підстави.

Доходи, нараховані за періоди дистанційної або надомної роботи з іншої території, виконання окремих разових завдань без фактичного перебування на відповідних територіях або формального перебування у трудових, службових чи інших правовідносинах без фактичного та особистого виконання функцій на відповідних територіях, оподатковуються за загальними правилами."

II. Прикінцеві та перехідні положення

1. Цей Закон набирає чинності з першого числа місяця, наступного за місяцем його опублікування.

2. Податкові гарантії, передбачені цим Законом, застосовуються до доходів, нарахованих після набрання ним чинності, за підтверджені періоди фактичного та особистого виконання особою посадових, службових, професійних або трудових обов'язків на територіях активних бойових дій.

3. Надання особі статусу учасника забезпечення життєдіяльності на територіях активних бойових дій за періоди, що передували набранню чинності цим Законом, не є підставою для автоматичного повернення, перерахунку або компенсації податку на доходи фізичних осіб, утриманого та сплаченого до набрання чинності цим Законом.

4. Внести зміни до таких законів України:

1) статтю 16² Закону України "Про відпустки" (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., № 2, ст. 4 із наступними змінами) доповнити частиною такого змісту:

"Особам, які набули статусу учасника забезпечення життєдіяльності на територіях бойових дій, надається додаткова відпустка із збереженням заробітної плати тривалістю 7 календарних днів на рік.";

2) частину чотирнадцяту статті 19 Закону України "Про охорону дитинства" (Відомості Верховної Ради України, 2001 р., № 30, ст. 142 із наступними змінами) після слів "дітям, зареєстрованим як внутрішньо переміщені особи," доповнити словами "дітям осіб, які набули статусу учасника забезпечення життєдіяльності на територіях бойових дій,";

3) у Законі України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування" (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., №№ 49-51, ст. 376 із наступними змінами):

пункт 2 частини третьої статті 21 після абзацу шостого доповнити абзацом такого змісту:

"періоди фактичного виконання застрахованою особою посадових, службових, професійних або трудових обов'язків на територіях активних бойових дій або територіях можливих бойових дій із зазначенням відповідної території та періоду;"

частину третю статті 24 доповнити абзацом такого змісту:

"Періоди фактичного виконання застрахованою особою посадових, службових, професійних або трудових обов'язків на територіях активних бойових дій зараховуються до страхового стажу у подвійному розмірі, а на територіях можливих бойових дій - у півторакратному розмірі.";

4) абзац перший частини п'ятнадцятої статті 44 Закону України "Про вищу освіту" (Відомості Верховної Ради України, 2014 р., № 37-38, ст. 2004 із

наступними змінами) після слів "дітям, які проживають у населених пунктах на лінії зіткнення," доповнити словами "дітям осіб, які набули статусу учасника забезпечення життєдіяльності на територіях бойових дій,";

5) У розділі V "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про приватизацію державного і комунального майна" (Відомості Верховної Ради України, 2018 р., № 12, ст. 68 із наступними змінами):

пункт 7² після слів "та подальшого подання цінових пропозицій" доповнити словами "(крім випадків, визначених цим Законом)";

в абзаці другому пункту 7⁴ слова "бойових дій або наближених до зони бойових дій, перелік яких затверджується Кабінетом Міністрів України" замінити словами "активних бойових дій, що включені до Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією";

доповнити пунктом 7¹⁰ такого змісту:

"7¹⁰. З метою стимулювання економічного відновлення прифронтових територій, зокрема територій можливих бойових дій та деокупованих територій, які перебували під тимчасовою окупацією протягом п'яти і більше місяців та включені до Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, встановити, що:

1) Кабінет Міністрів України щодо об'єктів великої приватизації, орган приватизації щодо об'єктів малої приватизації, розташованих на територіях, що визначені абзацом першим цього пункту, має право прийняти рішення про можливість здійснення переможцем електронного аукціону сплати ціни продажу об'єкта приватизації з розстроченням платежу до п'яти років шляхом перерахування коштів на відповідний поточний рахунок органу приватизації в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України;

2) щодо об'єктів великої приватизації, розташованих на територіях, що визначені абзацом першим цього пункту, проводяться повторні аукціони із зниженням стартової ціни, аукціони за методом покрокового зниження стартової ціни та подальшого подання цінових пропозицій у випадках, якщо попередні два аукціони були визнані такими, що не відбулись."

б) абзац перший частини одинадцятої статті 43 Закону України "Про фахову передвищу освіту" (Відомості Верховної Ради України, 2019 р., № 30, ст. 119 із наступними змінами) після слів "дітям, зареєстрованим як внутрішньо переміщені особи," доповнити словами "дітям осіб, які набули статусу учасника забезпечення життєдіяльності на територіях бойових дій,";

7) У Законі України "Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану" від 15 березня 2022 року № 2136-IX:

доповнити статтями 17-20 такого змісту:

"Стаття 17. Особливості правового регулювання праці та гарантії осіб, які виконують роботу на територіях бойових дій

1. Особам, які починаючи з 24 лютого 2022 року, у період дії воєнного стану в Україні, введеного Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 "Про введення воєнного стану в Україні", та продовженого в установленому законом порядку, фактично та особисто виконують посадові, службові, професійні або трудові обов'язки на територіях активних або можливих бойових дій, з урахуванням особливостей таких територій та характеру виконуваної роботи встановлюються особливі умови праці та додаткові трудові і соціальні гарантії, визначені цим та іншими законами України.

2. Положення цієї статті та передбачені нею гарантії застосовуються до відповідних осіб незалежно від форми власності та організаційно-правової форми підприємств, установ, організацій чи інших суб'єктів, у яких вони виконують відповідні обов'язки.

3. Перелік категорій осіб, які забезпечують життєдіяльність населення, функціонування держави, територіальних громад, підприємств, установ та організацій і мають право на отримання відповідних гарантій, визначається Кабінетом Міністрів України з урахуванням характеру виконуваних ними функцій та необхідності забезпечення життєдіяльності відповідних територій.

4. Для цілей цієї статті територіями активних та можливих бойових дій є території, включені до Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, затвердженого у встановленому Кабінетом Міністрів України порядку.

У разі зміни статусу території, на якій особа фактично виконувала посадові, службові, професійні або трудові обов'язки, період такого виконання зараховується відповідно до статусу, який мала така територія у період фактичного виконання особою відповідних обов'язків.

Зміна статусу території, на якій особа фактично виконувала посадові, службові, професійні або трудові обов'язки, не впливає на врахування періоду такого виконання обов'язків, який мав місце до зміни статусу території.

5. Фактичним виконанням посадових, службових, професійних або трудових обов'язків для цілей цієї статті є безпосереднє перебування особи на відповідній території під час виконання нею таких обов'язків за місцем роботи, служби, чергування, вахти, відрядження чи виконання іншого належно оформленого завдання.

Виконання роботи дистанційно або надомно з іншої території не вважається фактичним виконанням обов'язків.

6. Особам, які відповідають установленим цією статтею умовам, надається право на набуття статусу учасника забезпечення життєдіяльності на територіях бойових дій.

Статус учасника забезпечення життєдіяльності на територіях бойових дій набуває особа, яка має сукупну тривалість документально підтверджених періодів фактичного виконання відповідних обов'язків:

- 1) не менше шести місяців — на територіях активних бойових дій;
- 2) не менше дванадцяти місяців — на територіях можливих бойових дій.

Періоди фактичного виконання обов'язків можуть бути переривчастими та підлягають сумуванню. Періоди фактичного виконання обов'язків на територіях активних бойових дій та на територіях можливих бойових дій обчислюються окремо.

7. Періоди фактичного виконання обов'язків для цілей набуття статусу підтверджуються документами та відомостями в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Для підтвердження таких періодів можуть використовуватися накази, розпорядження, табелі обліку робочого часу, графіки змінності або чергувань, документи про відрядження, відомості роботодавця, дані державних інформаційних систем та інші офіційні відомості.

У разі втрати роботодавцем документів унаслідок бойових дій підтвердження періоду фактичного виконання обов'язків здійснюється на підставі даних державних інформаційних систем та інших офіційних джерел у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

8. Статус набувається на підставі рішення уповноваженого органу за заявою особи.

Уповноважений орган, порядок надання, підтвердження та скасування статусу, перелік документів та відомостей, необхідних для його набуття, порядок їх перевірки та взаємодії державних інформаційних систем визначаються Кабінетом Міністрів України.

9. Статус, набутий відповідно до цього Закону, зберігається за особою безстроково.

Припинення трудових, службових або професійних відносин, зміна місця роботи, місця проживання або виїзд особи з території активних бойових дій або території можливих бойових дій не є підставою для припинення набутого статусу.

10. Рішення про відмову у наданні статусу або про скасування статусу може бути оскаржене відповідно до Закону України "Про адміністративну процедуру" та/або в судовому порядку.

Стаття 18. Трудові гарантії осіб, які виконують роботу на територіях бойових дій

1. Особам, які належать до категорій, визначених Кабінетом Міністрів України відповідно до частини третьої статті 17 цього Закону, за фактичне та особисте виконання посадових, службових, професійних або трудових

обов'язків на територіях активних або можливих бойових дій встановлюється підвищена оплата праці за фактично виконану роботу на відповідній території.

2. Мінімальний розмір підвищення оплати праці, умови його застосування та порядок визначення виплати за фактично відпрацьований час визначаються Кабінетом Міністрів України.

Розмір підвищення оплати праці може диференціюватися залежно від категорії території, інтенсивності впливу воєнних факторів, характеру виконуваної роботи та фактичного часу виконання обов'язків.

3. Якщо законодавством, колективним або трудовим договором для відповідної роботи встановлено підвищену оплату праці у розмірі, не меншому за мінімальний розмір підвищення, визначений відповідно до цієї статті, додаткове підвищення оплати праці за цією статтею не здійснюється.

4. Роботодавець під час організації роботи на територіях активних або можливих бойових дій зобов'язаний вживати заходів для забезпечення безпеки та охорони праці працівників з урахуванням ризиків, пов'язаних із бойовими діями.

Роботодавець зобов'язаний забезпечити працівникам можливість своєчасного доступу до укриття та отримання інформації про загрозу обстрілів, авіаційних, ракетних та інших ударів.

5. Працівник має право вимагати від роботодавця вжиття невідкладних заходів для усунення безпосередньої загрози його життю або здоров'ю.

6. Працівник має право тимчасово припинити виконання конкретної роботи та залишити місце її виконання у разі виникнення реальної та безпосередньої загрози його життю або здоров'ю внаслідок бойових дій чи інших пов'язаних з ними обставин.

Якщо це об'єктивно можливо, працівник невідкладно повідомляє про тимчасове припинення роботи безпосереднього керівника або роботодавця.

Тимчасове припинення роботи не є прогулом, дисциплінарним проступком або підставою для звільнення чи застосування іншого негативного заходу впливу.

Час перебування працівника у безпечному місці у зв'язку з безпосередньою загрозою його життю або здоров'ю, що припадає на його робочий час відповідно до встановленого режиму роботи, не вважається простоем, зараховується до робочого часу та оплачується відповідно до умов оплати праці працівника.

7. Періоди фактичного та особистого виконання працівником посадових, службових, професійних або трудових обов'язків застрахованою особою на територіях активних бойових дій зараховуються до страхового стажу для цілей пенсійного забезпечення у подвійному розмірі, а на територіях можливих бойових дій — у півторакратному розмірі.

Зарахування таких періодів роботи до страхового стажу для цілей пенсійного забезпечення здійснюється незалежно від набуття особою статусу учасника забезпечення життєдіяльності на територіях бойових дій.

Обчислення страхового стажу за періоди, визначені цією частиною, здійснюється відповідно до законодавства про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування.

8. У разі евакуації працівника з території активних бойових дій за ним зберігаються місце роботи та посада.

Евакуація не є підставою для припинення трудових відносин, а роботодавець забезпечує працівнику можливість продовження роботи в іншій місцевості.

У разі евакуації працівника та членів його сім'ї з території активних бойових дій їм забезпечується доступ до передбачених законодавством заходів щодо тимчасового розміщення, соціальної підтримки та сприяння працевлаштуванню працівника в іншій місцевості.

Стаття 19. Додаткова оплачувана відпустка особам, які набули статусу учасника забезпечення життєдіяльності на територіях бойових дій

1. Особам, які набули статусу учасника забезпечення життєдіяльності на територіях бойових дій, надається щорічна додаткова оплачувана відпустка тривалістю сім календарних днів.

2. Право на додаткову оплачувану відпустку виникає з дня набуття особою статусу учасника забезпечення життєдіяльності на територіях бойових дій та не залежить від місця роботи, місця проживання або подальшого виконання особою посадових, службових, професійних або трудових обов'язків на територіях бойових дій.

3. Порядок надання додаткової оплачуваної відпустки визначається законодавством про відпустки.

Стаття 20. Гарантії працівникам, залученим до роботи на територіях активних бойових дій

1. Працівники, яких залучено з іншої місцевості до фактичного виконання посадових, службових, професійних або трудових обов'язків на територіях активних бойових дій, забезпечуються компенсацією витрат, пов'язаних з переїздом до місця виконання обов'язків та у зворотному напрямку, а також житлом для тимчасового проживання.

2. Порядок, умови та розміри компенсації, передбаченої частиною першою цієї статті, а також порядок забезпечення житлом для тимчасового проживання визначаються Кабінетом Міністрів України.";

у розділі "ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ":

назву розділу викласти у такій редакції:

"ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ";

доповнити розділ пунктами 2¹-2⁴ такого змісту:

"2¹. Установити, що для набуття статусу учасника забезпечення життєдіяльності на територіях бойових дій зараховуються документально підтверджені періоди роботи на територіях активних бойових дій та на територіях можливих бойових дій, починаючи з 24 лютого 2022 року.

2². Установити, що особам, які фактично виконують посадові, службові, професійні або трудові обов'язки та фактично проживають на територіях активних бойових дій, надається 50-відсоткова знижка плати за користування житлом (квартирної плати) та плати за комунальні послуги за місцем фактичного проживання в межах норм, передбачених законодавством.

Площа житла, на яку надається знижка плати, визначається в межах норм, установлених законодавством.

Особам, які проживають у будинках, що не мають центрального опалення, надається 50-відсоткова знижка вартості палива, у тому числі рідкого, в межах норм, установлених для продажу населенню.

Пільги, передбачені цим пунктом, надаються за умови одночасного фактичного виконання посадових, службових, професійних або трудових обов'язків та фактичного проживання особи на територіях активних бойових дій.

2³. Установити, що особам, які набули статусу учасника забезпечення життєдіяльності на територіях бойових дій, протягом п'яти років з дня набуття статусу проводиться щорічне медичне обстеження із залученням необхідних спеціалістів, а також надається психологічна допомога за їх зверненням.

Порядок забезпечення зазначених осіб щорічним медичним обстеженням та надання їм психологічної допомоги визначається Кабінетом Міністрів України.

У разі встановлення за результатами медичного обстеження потреби у медичній або реабілітаційній допомозі така допомога надається відповідно до законодавства.

2⁴. Установити, що особам, які під час виконання посадових, службових, професійних або трудових обов'язків на територіях активних або можливих бойових дій отримали поранення, контузію, каліцтво або інше ушкодження здоров'я, що призвело до часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності, виплачується одноразова грошова допомога.

Одноразова грошова допомога, передбачена абзацом першим цього пункту, виплачується залежно від ступеня втрати працездатності у розмірі, що визначається у відсотках від 70-кратного прожиткового мінімуму, встановленого законом для працездатних осіб на 1 січня календарного року, в якому встановлено відповідний ступінь втрати працездатності.

Ступінь втрати працездатності встановлюється відповідно до законодавства.

Порядок призначення та виплати одноразової грошової допомоги, передбаченої цим пунктом, визначається Кабінетом Міністрів України.";

пункт 3 доповнити абзацом такого змісту:

"положень цього Закону щодо трудових та соціальних гарантій осіб, які забезпечують життєдіяльність на територіях бойових дій, та набуття такими особами відповідного статусу."

8) у Законі України "Про одноразову грошову допомогу за шкоду життю та здоров'ю, завдану працівникам об'єктів критичної інфраструктури, державним службовцям, посадовим особам місцевого самоврядування внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України" (Відомості Верховної Ради України, 2023 р., № 63, ст. 211 із наступними змінами):

назву закону викласти у такій редакції:

"Про одноразову грошову допомогу за шкоду життю та здоров'ю, завдану працівникам об'єктів критичної інфраструктури, державним службовцям, посадовим особам місцевого самоврядування та особам, які забезпечують життєдіяльність на територіях бойових дій, внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України";

частину першу статті 1 після слів "посадових осіб місцевого самоврядування," доповнити словами "осіб, які забезпечують життєдіяльність на територіях бойових дій",

5. Кабінету Міністрів України:

1) щороку при підготовці Державного бюджету України на відповідний рік передбачати видатки на виконання цього Закону;

2) у місячний строк з дня опублікування цього Закону:

забезпечити прийняття нормативно-правових актів, необхідних для реалізації цього Закону;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.

**Голова Верховної Ради
України**

